

"חוקרים פרטיים": מה זה השתתפות פוליטית אפקטיבית?

על ילדות ניידת, אזרחות דיגיטלית וגם ייצוג פוליטי

3 תגובות

פרופ' ג'ניפר אושר | 15.05.26 | 17:00
תגיות מחקר מדור חוקרים פרטיים

כשהייתי בת 12 עברנו בתוך ארצות הברית מקונטיקט לקרוליינה הדרומית. על פני הדברים זה היה עוד מעבר שגרתי של משפחה של איש צבא, אבל עבורי זו הייתה נקודת מפנה חשובה. קונטיקט נחשבת לאחת המדינות בארצות הברית שמערכת החינוך בה היא מן הטובות שיש, וקרוליינה הדרומית, לעומתה, נמצאת בתחתית הדירוגים. המפגש החד הזה בין שתי מערכות ציבוריות שונות כל כך גרם לי, כבר בגיל צעיר, להתחיל לשאול שאלות על פוליטיקה, על אי-שוויון ועל האופן שבו החלטות מדיניות משפיעות על חיי היום-יום של אנשים.

נולדתי למשפחה יהודית מסורתית ("קונסרבטיבית" במונח אמריקני). אבי שירת בצבא, אבל לא כרב אלא כקצין בצוללות גרעיניות בחיל הים האמריקני, ואימי הייתה אחות. בשל השירות הצבאי עברנו לא מעט בתים - אנחנו ארבעה ילדים, וכל אחד מאיתנו נולד במדינה אחרת בארצות הברית. הילדות הניידת הזו חשפה אותי מגיל צעיר להבדלים אזוריים, תרבותיים ופוליטיים ונטעה בי סקרנות עמוקה לדעת איך חברות מאורגנות, ולאילו מהן יש קול בתוכן.

[מדור "חוקרים פרטיים" - לכל הטורים הקודמים](#)

הדרך שלי לאקדמיה לא הייתה ישירה. התחלתי את הלימודים שלי לתואר ראשון בהרווארד בפיזיקה, עם שאיפה ללמוד רפואה - אבל נדהמתי מתופעת ה"הומלסים" (חסרי בית) בבוסטון כבעייה חברתית שלא נחשפתי אליה לפניכן. ההתנדבות שלי במקלט לחסרי בית בבוסטון הפכה להיות הפעילות המרכזית שלי בשנה א' לתואר, ועם סקרנות להבין טוב יותר איך דבר כזה יכול לקרות, עברתי לתוכנית שדומה לפכ"מ (פוליטיקה, כלכלה וממשל).

בתקופה זו עבדתי כעוזרת מחקר במיזם שעסק במעורבות אזרחית אמריקנית, ובהמשך ניהלתי את המיזם עם סטודנטים לתארים מתקדמים מתחומים שונים במדעי החברה. לאחר מכן עבדתי במשרה מלאה כמארגנת קהילתית (community organizer) הן בארצות הברית והן בישראל. העבודה בשטח כמובילת תהליכים קהילתיים עם אזרחים ואזרחיות אמיתיים לימדה אותי עד כמה גדול הפער בין הרצון להשפיע לבין היכולת לעשות זאת בפועל.

3 צפייה בגלריה

פרופ' ג'ניפר אוש (צילום: דני מכליס, אוניברסיטת בן-גוריון)

Sponsored Links by Taboola

קל יותר כשמחשבות על אוכל לא מנהלות את היום שלך. מה ה-BMI שלך?

מידע נוסף

novo nordisk

JAECOO 7 היברידי חשמלי עושה היסטוריהריזורט המגורים הראשון והיוקרתי של שדה דב

מידע נוסף

ריזורט המגורים של שדה דב

JAECOO

בין סיום לימודי לתואר הראשון בהרווארד לתחילת לימודי לתואר השני במדיניות ציבורית באוניברסיטה העברית בירושלים חלפו שבע שנים. החזרה שלי ללימודים אקדמיים נבעה מהמלצה פרקטית של עמיתים ישראלים בעולם העמותות, והיא נועדה להגדיל, ולו במעט, את אפשרויות הפרנסה שלי. בלימודים אלה התאהבתי מחדש במחקר מזווית השוואתית, כעולה חדשה. גם גיליתי שבישראל, לעומת ארצות הברית, מקובל לשלב חיים אקדמיים עם משפחה. החלטתי להמשיך לדוקטורט מתוך מחשבה שאחזור לפעילות חברתית ופוליטית בקהילה לאחר סיום הלימודים.

בסופו של דבר האקדמיה "משכה" אותי פנימה. כיום אני פרופסור מן המניין במחלקה לפוליטיקה וממשל באוניברסיטת בן-גוריון בנגב. כשהתחלתי את דרכי במחלקה נאמר עליי לא פעם שאני "עוף מוזר", בין היתר משום שאני אישה דתייה בתחום מחקר שבו יש מעט מאוד חוקרות עם כיסוי ראש. עבורי זו הייתה עוד תזכורת שגם באקדמיה, כמו בפוליטיקה, שאלות של ייצוג ונוכחות אינן מובנות מאליהן.

המחקר שלי עוסק בקשר שבין דעת קהל להשתתפות פוליטית ולייצוג. אני חוקרת מי מעורב בפוליטיקה, באילו דרכים, ואם ההשתתפות הזו אכן מתורגמת לייצוג במוסדות השלטון. בשנים האחרונות אנחנו עדים לתופעה ברורה: ירידה מתמשכת בשיעור ההצבעה בבחירות, לצד עלייה חדה בפעילויות פוליטיות רבות נוסף על ההצבעה, כולל פעילות דיגיטלית, כמו מחאה ברשתות חברתיות ועצומות מקוונות.

אך השאלה המרכזית נותרת פתוחה: האם הקולות הללו באמת נשמעים במסדרונות השלטון? במיזם המחקר שלי, "Participation and Representation in the Digital Age" (השתתפות וייצוג בעידן הדיגיטלי), הנתמך על ידי מועצת המחקר מטעם האיחוד האירופי (ERC), אני בוחנת תהליכים אלה בחינה משווה בישראל, בארצות הברית, באירופה ובמדינות נוספות ברחבי העולם (כולל מדינות לא דמוקרטיות). המחקר עוקב אחר מי שמתתפים בפוליטיקה בדרכים שונות, מה הרקע החברתי שלהם, ומהם הגורמים המאפשרים – או חוסמים – תרגום של השתתפות פוליטית להשפעה מדינית.

זכייה במענק, בסכום של כ-1.5 מיליון אירו לחמש שנים, הייתה הישג חשוב מאוד בתחום זה כחוקרת ישראלית – אך גם אתגר לא פשוט. ניהול תקציב גדול וצוות בין-לאומי דרש חשיבה יצירתית, במיוחד כי השקתי את המיזם במאי 2023, בסוף תקופת הקורונה, וכמה חודשים לפני 7 באוקטובר. גייסתי חוקרים וחוקרות מוכשרים במיוחד – חלקם עובדים מרחוק: שבדיה, גרמניה ואיטליה, וחלקם בישראל – ובניתי קבוצת מחקר מגוונת שחושבת יחד על דמוקרטיה בעידן הדיגיטלי.

המפגש הראשון שלנו כצוות מחקר בזום נקבע ל-10 באוקטובר 2023, אך בשל המצב אז התלבטתי עם חברי הצוות, במיוחד עם החוקרים הישראלים, אם בכל זאת לקיים אותו, ובסופו של דבר החלטנו לקיימו למרות קשיי השעה. המפגש היה מכונן והצטיין בתמיכה הדדית. נאלצנו להיות יצירתיים בנוגע לתוכנית המחקר שלנו כי אי אפשר היה באותו מועד לבצע כמתכונן, למשל אי אפשר היה להתחיל מיזם של ראיונות עם ישראלים בנוגע ל"המסוגלות הפוליטית" שלהם.

במקום זאת קידמנו מחקר לא מתוכנן כלל – קידום שיטה מתודולוגית של "מיפוי ספרות" (ניתוח סטטיסטי-אמפירי של ביבליוגרפיות), המוכרת לחוקרי מדעי הטבע, אבל בדגש על מדעי החברה, מה שאפשר לי ולשותפתי למחקר, ד"ר איה שושן, שהיא חוקרת בתר-דוקטורנטית באוניברסיטת בן-גוריון, ליצור מפה (ראו תמונה) המנתחת את החיבורים בין מחקרים על דמוקרטיה בכתבי עת מובילים. המחקר שלנו כבר משמש חוקרים אחרים לקדם הבנה עמוקה של מה שכבר ידוע בתחומים מדעיים רבים ולזהות פריצות דרך חדשות.

האקדמיה הצעירה הישראלית
الأكاديمية الشابّة الإسرائيليّة
THE ISRAEL YOUNG ACADEMY

